16.11.2017

Dnro:
1408/04/2017

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 8.11.2017/ Hallituksen esitys 157/2017 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle avaruuteen lähetettyjen esineiden rekisteröinnistä tehdyn yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laeiksi avaruustoiminnasta ja löytötavaralain 2 §:n muuttamisesta

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Viestintävirastolta lausuntoa hallituksen esityksestä HE 157/2017 vp.

Viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Viestintävirasto on sähköisen viestinnän valvontaviranomainen. Viestintävirasto vastaa myös satelliittiliikenteen taajuushallinnoinnista kansallisesti ja kansainvälisellä tasolla. Satelliittitoiminnassa tulee noudattaa Kansainvälisen televiestintäliiton (ITU) sääntöjä ja menettelyjä radiolaitteiden käyttämiin taajuuksiin ja käytön ehtoihin liittyen. Suomalaisten avaruuteen lähetettyjen esineiden radiolaitteiden osalta kyseisistä menettelyistä vastaa Viestintävirasto. Radiolähettimien hallussapito ja käyttö edellyttää lisäksi tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) nojalla Viestintäviraston myöntämää radiolupaa. Viestintävirasto lausuu asiassa erityisesti siltä osin, kuin esitysluonnoksella on liittymiä Viestintäviraston valvottavina oleviin tietoyhteiskuntakaaren säännöksiin radiotaajuuksien tehokkaasta ja häiriöttömästä käytöstä ja radiolupamenettelyistä. Näiden menettelyiden tarkoituksena on varmistaa, että käyttöönotettavat satelliittijärjestelmät eivät aiheuta haitallisia häiriöitä maailman muulle radioviestinnälle.

Yleistä esityksestä

Viestintävirasto kannattaa esitysluonnosta, jolla luodaan Suomen valtion alueella harjoitettavalle tai suomalaisten toiminnanharjoittajien avaruustoiminnalle lainmukaisuuden ja turvallisuuden takaavat puitteet. Ehdotettavan kansallisen lainsäädännön tavoitteena on ennustettavan ja oikeudellisesti selkeän toimintaympäristön luominen kansalliselle avaruustoiminnalle. Esitysluonnos tukee toteutuessaan Suomen aseman vahvistamista ja profiloitumista satelliittitoiminnassa kansainvälisellä tasolla. Ehdotettavassa työ- ja elinkeinoministeriön lupamenettelyssä on huolellisesti huomioitu Viestintäviraston vastuulla oleva taajuuksien kansallinen ja kansainvälinen taajuushallinnointi. Ehdotettu lakiesitys tulee voimaantullessaan edellyttämään myös viranomaisten välistä tiedonvaihtoa, yhteistyötä sekä uusien toimintatapojen käyttöönottoa, mitä Viestintävirasto pitää kannatettavana.

Viestintävirasto
Kommunikationsverket
Finnish Communications Regulatory Authority

Itämerenkatu 3 A
PL 313
00181 Helsinki
Puhelin 0295 390 100
www.viestintävirasto.fi

Östersjögatan 3A
PB 313, FI-00181
Helsingfors, Finland
Telefon +358 295 390 100
www.kommunikationsverket.fi

Itämerenkatu 3A
P.O. Box 313, FI-00181
Helsinki, Finland
Telephone +358 295 390 100
www.ficora.fi

Kansallinen ja kansainvälinen taajuushallinnointi

Viestintävirasto pitää tärkeänä, että lakiehdotuksessa on huomioitu Kansainvälisen televiestintäliiton sääntöjen noudattaminen työ- ja elinkeinoministeriön myöntämän luvan edellytyksenä.

Kansainvälisen televiestintäliiton (ITU) radio-ohjesäännöllä säännellään kansainvälisesti satelliittitoiminnassa käytettävien radiotaajuuksien globaalia käyttöä ja käytön ehtoja. Tätä eri maiden hallintojen välistä sopimusta päivitetään 3—4 vuoden välein maailman radiokonferensseissa (*World Radiocommunication Conference*, WRC). Viestintävirasto huolehtii kansainvälisellä tasolla Suomen taajuushallinnoinnista ja varmistaa, että niin nykyisille kuin tuleville radiojärjestelmille on riittävästi toimivia ja tarkoituksenmukaisia taajuuksia. Viestintävirasto myöntää myös kansalliset radioluvat suomalaisten satelliittien radiolaitteille silloin, kun kansainvälisen televiestintäliiton radio-ohjesäännön mukainen koordinointi-, notifiointi- ja rekisteröintimenettely (ITU-menettely) on toteutettu Suomen nimissä. Viestintävirasto myöntää lisäksi satelliittien maa-asemien radiolähettimille radioluvat tilanteissa, joissa maa-asemat sijaitsevat Suomen valtion alueella. Viestintävirastossa satelliittiliikenteen taajuussuunnittelun ja radiolupamenettelyn tarkoituksena on varmistaa radiotaajuuksien tehokas ja riittävän häiriötön käyttö. Käytännössä Viestintävirasto huolehtii jokapäiväisellä taajuussuunnittelulla, ettei Suomen maanpäällisille radiojärjestelmille tai satelliittiliikenteen toiminnalle, ml. piensatelliitit, aiheudu häiriöitä ja etteivät suomalaiset järjestelmät häiritse muiden maiden radiojärjestelmiä.

Piensatelliitit ovat viime vuosina kasvattaneet suosiotaan tarjoamalla nopeamman ja kustannustehokkaamman tavan harjoittaa satelliittitoimintaa. Viestintäviraston tavoitteena on kansainvälisissä taajuushallinnointiin liittyvissä tehtävissään vaikuttaa piensatelliiteille sopivien taajuusalueiden löytämiseen sekä piensatelliitteja koskevan kansainvälisen menettelyn keventämiseen, jotta taajuuksien käytöstä sopimisesta saataisiin kansainvälisellä tasolla joustavampaa ja nopeampaa. Nämä kansainvälisessä televiestintäliitto ITU:ssa käsittelyssä olevat piensatelliittien taajuuksia ja taajuuksien käytön menettelyitä koskevat asiat tulevat ratkaistavaksi vuosina 2019–2020.

On tärkeää ymmärtää, että nykyisellään **ITU-menettelyyn tulisi varata aikaa vähintään kaksi vuotta ennen satelliitin suunniteltua käyttöönottoa**. Käytännössä suomalaisten satelliittitoimijoiden toiminnan mahdollistaminen ja taajuuksien käyttöönotto satelliittijärjestelmissä edellyttää tiivistä yhteistyötä muiden maiden viestintäviranomaisten kanssa. On myös huomattava, että ITU-menettelyn läpiviemiseksi tarvittava aika riippuu myös satelliittitoimintaan haettavista taajuusalueista. Menettely voi viedä useampiakin vuosia ja sen lopputulos voi olla epävarma, mikäli haettavilla taajuusalueilla edellytetään ns. raskaan koordinointiprosessin läpikäyntiä. Tällöin menettelyssä ilmenneet huolet muiden hallintojen alaisten radiojärjestelmien mahdollisesta häiriintymisestä on ratkaistava sopimuksin. Tärkeää on myös huomata, että muutokset ITU-menettelyssä ilmoitettuihin tietoihin voivat edellyttää menettelyn uudelleenkäynnistämistä, mikäli muutoksilla voi olla vaikutuksia esimerkiksi muiden hallintojen radiojärjestelmien häiriintyvyyteen. Viestintävirasto korostaakin, että satelliittitoiminnan harjoittajien tulisi lakiesityksen mukaisen lupamenettelyn lisäksi varautua myös kansainväliseen satelliittitaajuuksien käytöstä sopimiseen, sillä mikäli kansainvälistä ITU-menettelyä ei toteuteta, avaruusesinettä ei voida tietoyhteiskuntakaaren ja radio-ohjesäännön säännösten nojalla lähettää eikä ottaa käyttöön.

Lupamenettelyjen yhteensovittaminen ja viranomaisten yhteistyö

Viestintäviraston vastuulla olevat radiotaajuuksien käyttöön liittyvät ITU- ja radiolupamenettelyt ovat lakiehdotuksen mukaisesta työ- ja elinkeinoministeriön lupamenettelystä erillisiä menettelyjä. Kuten lakiehdotuksen perusteluissa kuitenkin todetaan, näissä rinnakkaisissa lupamenettelyissä on tärkeä toimia yhteistyössä, jotta lupien ristiriidat ja tarpeeton päällekkäisyys vältetään.

Viestintävirasto myöntää ITU:n kansainvälisen koordinointi-, notifiointi- ja rekisteröintimenettelyn jälkeen toiminnanharjoittajalle radioluvan tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 39 §:n mukaisesti. Radioluvassa Viestintävirasto huomioi radiotaajuuksien käytön ehtoina ITU-menettelyn mukaiset velvoitteet. Radiolupaan liitettävät tekniset lupaehdot ovat mm. satelliittitoiminnassa käytettävät taajuudet, satelliittien ja niiden maa-asemien sijainnit, lähetystehot, lähetteiden leveydet, antennivahvistukset, polarisaatiot jne. Näihin lupaehtoihin voi tulla jälkikäteen muutostarpeita mahdollisten häiriötilanteiden ratkaisemisen seurauksena. Radiolupa voidaan myös tietyissä tilanteissa peruuttaa esimerkiksi, jos Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset tätä edellyttävät tai jos luvanhaltija radioviestinnän häiriöttömyyden kannalta olennaisella tavalla rikkoo luvan ehtoja.

Viestintävirasto pitääkin tärkeänä, että viranomaiset toimivat näissä rinnakkaisissa lupamenettelyissä yhteistyössä, jotta lupien väliset ristiriidat vältetään ja jotta tiedonvaihto viranomaisten kesken on sujuvaa. Koska lakiehdotuksen mukainen työ- ja elinkeinoministeriön lupamenettely on uusi, on viranomaisten välisen tehokkaan tiedonkulun varmistamiseksi ja päällekkäisten prosessien välttämiseksi tarpeen keskustella käytännön menettelytavoista työ- ja elinkeinoministeriön ja Viestintäviraston kesken vielä tarkemmin.

Viestintävirasto pitää rinnakkaisten lupamenettelyjen ja niiden välisen tiedonvaihdon varmistamiseksi kannatettavana, että työ- ja elinkeinoministeriö voi pyytää Viestintävirastolta lakiehdotuksen 17 §:n mukaisesti lausuntoa esimerkiksi ITU-luvista (menettelystä) ja että sillä on oikeus saada lakiehdotuksen 18 §:n mukaisesti tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömiä tietoja muilta viranomaisilta, kuten Viestintävirastolta, salassapitosäännösten estämättä. Käytännössä on hyvä kuitenkin huomata, että työ- ja elinkeinoministeriön lupaa myönnettäessä, kansainvälinen taajuusasioista sopiminen voi monessa tapauksessa ITU-menettelyn pitkäkestoisuuden vuoksi olla vielä kesken tai sitä ei välttämättä ole edes aloitettu, jollei toimija ole toimittanut Viestintävirastolle riittäviä tietoja ITU-prosessin käynnistämiseksi.